

De Somalische Hamida staat op een kinderbedje terwijl ze in haar woning in Kollum de gordijnen ophangt.

Foto Karijn Kakebeeke

Ironisch tijdsbeeld over inburgeren

FOTOGRAFIE VLUCHTELINGEN- JACKPOT

★★★★★

Alleen het gelijknamige boek over het project stelt teleur.

DEN HAAG Wie niet-westerse vluchtelingen de gebiedende wijs wil leren, doet er goed aan er meteen een inhoudelijke boodschap aan vast te plakken. Zo sla je, als die vluchtelingen tenminste een beetje willen oplossen tijdens de Nederlandse les, twee vliegen in één klap.

'Eet niet te (veel) vet!' schreef de juf op het whiteboard. En nu maar hopen dat zowel de grammatica als het gebod beklijft. Dit board kun je zien op een van de foto's van Karijn Kakebeeke (1974). Als fotojournalist reist zij al jaren de halve wereld over om verslag te doen van onder meer Christelijke sektes in Siberië, het dagelijks

leven in Taiwan, een pornovakantie in Boedapest of bodybuilders in Kabul.

Vorig jaar won zij, vertegenwoordigd door een galerie uit Dubai, een prijs op de jaarlijkse fotobeurs Paris Photo. Het maakte haar bekend bij het grote publiek.

Haar werk is nu te zien in Gemak in Den Haag. *De Vluchtelingenjackpot* heet haar nieuwste project, waar ze samen met journalist Eefje Blankevoort anderhalf jaar aan werkte. Het bestaat uit een boek en een tentoonstelling, door Gemak georganiseerd in samenwerking met het Utrechtse fotografieplatform Fotodok.

De Vluchtelingenjackpot gaat over mensen uit allerlei landen die door Nederland worden uitgenodigd om hier te komen wonen. Kort gezegd komt het hierop neer. Aan de ene kant probeert Nederland zo veel mogelijk vreemdelingen te weigeren, terwijl het al sinds 1984 meedoet aan

het hervestigingsbeleid van de United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). Hierdoor komen er regelmatig vluchtelingen op Schiphol aan, begeleid door de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), die door een apparaat van overheid en vrijwilligers worden ingewijd in wat het betekent om Nederlands te zijn.

En dus staan die mensen, uit Irak, uit Ethiopië, uit Rwanda, uit Somalië, een paar maanden later met een boodschappenlijstje in de Dirk van den Broek. Leren ze fietsen. Krijgen ze taalles: 'Je moet niet te (veel) vet eten!'. Liggen ze 's avonds op de bank naar *RTL Boulevard* te kijken.

Karijn van Kakebeeke en Eefje Blankevoort stonden er de afgelopen tijd met hun neus bovenop, de een met haar camera, de ander met een notitieblok.

Behalve dat dit zo af en toe ontluisterende en licht ironische scènes op-

leverde, is *De Vluchtelingenjackpot* vooral een mooi en treffend document dat dicht op de huid van een kleine groep mensen is gebleven. De Somalische Hamida; Shewangizah uit Ethiopië; Nameer, Samer en Amel, alle drie afkomstig uit Irak; en Jean-Marie uit Tanzania - ze worden op de tentoonstelling in Den Haag en in het boek voorgesteld met de hulp van portretten en, als die er nog zijn, oude familiefoto's.

Je volgt deze mensen op hun ontdekkingstocht door Nederland. Hun gezichten tonen vertwijfeling, angst, wanhoop, blijdschap, vermoeidheid en berusting. Niet gestuurd door de UNHCR, de IND of een vluchtelingenorganisatie die hun politieke stempels op het project wilden drukken, konden Kakebeeke en Blankevoort in alle vrijheid te werk gaan. Dat die onafhankelijkheid loont, blijkt uit het indrukwekkende resultaat.

Met als enige kanttekening: het

boek. Behalve dat de fotografie daarin nogal flets oogt ('communicatiefout met de drukker', laat Van Kakebeeke weten, wordt aan gewerkt), eindigt het wat fotografie betreft ietwat clichématig. Een foto van Nederlandse herfstbladeren in een waterplas en een van een vogel op elektriciteitsdraden moeten wellicht de indruk wekken dat alles goed komt en dat leven in vrijheid een groot goed is - ze waren niet echt nodig.

Op de tentoonstelling maakten ze plaats voor dvd-opname van *NOVA* uit 1990, een van de belangrijkste bezittingen van de Iraaks-Nederlandse Nameer. Het is een reportage over zijn Nederlandse moeder, wonend in Irak. Het is de omgekeerde wereld.

Merel Bem

De Vluchtelingenjackpot Karijn Kakebeeke en Eefje Blankevoort. T/m 3 maart in Gemak, Den Haag. Zaterdag meer foto's in het **Volkskrant magazine**